

Burgerschap en sociale integratie

Iedereen is van de wereld en de wereld is van iedereen

1. Inleiding

Onze samenleving verandert. We beseffen dat voor het behoud en de ontwikkeling van de democratische samenleving actief en democratisch burgerschap nodig is. Bezorgdheid over verruwing, geweld, onverdraagzaamheid, vandalisme, verslavingen en het afbrokkelen van maatschappelijke samenhang spelen daarbij een rol.

Voor scholen is een bijzondere taak weggelegd. Leerlingen leren op school meer dan rekenen en taal alleen. Toerusting van leerlingen om op een zinvolle wijze aan de samenleving bij te dragen is een taak die het onderwijs de komende jaren met toenemende mate krijgt.

Op De Nieuwe Wiel geven wij goed onderwijs waarbij we kinderen laten oefenen met de democratische principes in de klas en op school. De school is voor ons een oefenplaats voor goed burgerschap.

2. Omgeving

De Nieuwe Wiel staat midden in het dorp Lopik. De ouders zijn over het algemeen betrokken bij de school. Dit uit zich het helpen bij excursies en activiteiten voor de kinderen. Maar ook bij het bieden van hulp bij het lezen of vieren. De groep ouders/verzorgers kenmerkt zich als een groep met een diverse achtergrond, etniciteit en opleiding. Taalontwikkeling is een aandachtspunt in de gemeente. De gemeente ontplooit initiatieven om de taalontwikkeling te verbeteren. De school heeft een focus op goed taal- en rekenonderwijs.

3. Visie

De Nieuwe Wiel vindt het belangrijk dat kinderen opgroeien tot fijne, sociale mensen. Op De Nieuwe Wiel werken we vanuit PBS. Respect, verantwoordelijkheid, veiligheid en plezier zijn onze kernwaarden. We willen de kinderen leren om te bouwen aan een wereld waarin wederzijdse verdraagzaamheid, respect en begrip beter tot ontwikkeling kunnen komen. We willen een leeromgeving creëren waarin kinderen ondervinden dat samenwerking nuttig en aangenaam is. We zorgen ervoor dat de school openheid, warmte en een goede sfeer uitstraalt en waar ontmoeten en verbinden sleutelwoorden zijn.

Vanuit deze grondhouding leren we kinderen om actieve burgers te zijn. Ze leren dat tot een samenleving behoren en leren hier een positieve bijdrage aan te leveren. School is een oefenplaats en het oefenen van burgerschap vindt binnen en buiten de schoolmuren plaats.

4. Wat verstaan we onder Burgerschap?

Burgerschap is geen apart vak. Bij burgerschap zijn kennis, vaardigheden en houdingen belangrijk. Het gaat erom actief mee te doen aan de samenleving, een deel van de samenleving te willen zijn en er een positieve bijdrage aan te leveren.

In drie domeinen; democratie, participatie en identiteit komt de essentie van burgerschap naar voren. Het SLO heeft deze drie domeinen uitgewerkt:

- **Democratie:** een manier om verschillende opvattingen bij elkaar te brengen en op een vreedzame wijze tot oplossingen te laten komen.
- **Participatie:** het tonen van verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving door er een bijdrage aan te leveren.
- **Identiteit:** het eigen waardesysteem van waaruit iemand handelt in de publieke ruimte, zoals de school.

De inspectie heeft zes kerndoelen geformuleerd waar ons onderwijs aan moet voldoen inzake actief burgerschap:

1. de leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen
2. de leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht
3. de leerlingen leren de hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger
4. de leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen
5. de leerlingen leren de hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en leren om respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen
6. de leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
7. de leerlingen moeten leren initiatief nemen, zelf keuzes maken en de consequenties van die keuzes leren dragen. Zij moeten de kans krijgen om actief ervaringen op te doen met:
 - participeren
 - reflecteren
 - meedenken
 - meebeslissen
 - uitvoeren
 - keuzes maken
 - verantwoordelijkheid dragen

5. Doelen:

We willen dat onze kinderen de volgende einddoelen hebben behaald wanneer zij onze school verlaten:

Democratie:

- De kinderen kennen de democratische rechtsstaat en de politieke besluitvorming
- De kinderen weten wat democratisch handelen is en kennen de maatschappelijke basiswaarden
- De kinderen hebben de basiswoorden van de school, respect, veiligheid, verantwoordelijkheid en plezier, inhoud gegeven en geoefend.

Participatie:

- De kinderen kennen de basiswaarden en mogelijkheden voor inspraak. Ze beschikken over vaardigheden die nodig zijn om op school en in de samenleving actief mee te kunnen doen.
- De kinderen hebben in elk jaar participerende activiteiten gedaan die aansluiten bij goed burgerschap en sociale integratie

Identiteit:

- De kinderen hebben hun eigen identiteit verkend.
- De kinderen zijn sociaal vaardig en kunnen samenwerken.
- De kinderen hebben kennis gemaakt met mensen met verschillende achtergronden en culturen.
- De kinderen hebben les gekregen over andere culturen, geloven en geestelijke stromingen.

6. Hoe leren we leren we burgerschap en sociale integratie aan en oefenen we dit?

Aanbod:

In onze lessen PBS, godsdienstonderwijs, geestelijke stromingen, aardrijkskunde en geschiedenis laten we leerlingen kennis maken met de diversiteit in de samenleving. Tijdens deze lessen wordt

kennis overgedragen over deze diversiteit en wordt begrip en bewustwording gevoed. Tijdens deze lessen wordt aandacht besteed aan de verscheidenheid van godsdiensten, etniciteiten, culturen, opvattingen, leefwijzen en gewoonten.

Op onze school zitten kinderen met verschillende etnische afkomsten. Dus ook praktisch maken kinderen kennis met verschillende achtergronden en culturen. De ontmoeting en de verbinding staan in ons lesaanbod en in de activiteiten centraal.

Bij onze lessen over seksuele en relationele vorming geven we ook aandacht aan seksuele diversiteit. Op De Nieuwe Wiel zijn we gestart met de werkwijze van Stichting Leerkracht. Een onderdeel hiervan is 'stem van de leerling'. Met deze werkwijze leren de kinderen op democratische wijze hun aandeel in de lessen, de sfeer of de afspraken te realiseren.

Sociale competenties:

Als PBS school geven we nadrukkelijk onderwijs in het op een goede, positieve manier met elkaar omgaan. We gebruiken de PBS lessen en de Kanjerlessen om kinderen vaardig te maken om op een goede wijze met zichzelf en de ander om te gaan. Ook zijn we een christelijke school. Vanuit deze bron zoeken we vanuit de liefde verbinding met elkaar.

Op school hebben we afspraken gemaakt over wat we doen bij ongewenst of ongepast gedrag. Dit staat verwoord in het beleid grensoverschrijdend gedrag en het anti pestprotocol. We zorgen ervoor dat dit beleid geen papieren beleid is, maar levend wordt gehouden.

Ook is er vanuit de gemeente een aanbod voor SOVA trainingen.

Activiteiten

In elke groep organiseren we elk jaar burgerschapsactiviteiten. Deze activiteiten verbinden we met ons onderwijs. Doordat de inhoud van de activiteiten is vastgelegd is er een leerlijn waarbij we borgen dat alle kinderen burgerschap oefenen. Voorbeelden hiervan zijn het uitvoeren van een project rond een goed doel, het bezoeken van het bejaardentehuis, schools on wheels, enzovoort.

Participatie democratische rechtsstaat

We doen dit door in ons onderwijs de basiswaarden vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, begrip voor anderen, verdraagzaamheid, autonomie, afwijzen van onverdraagzaamheid en afwijzen van discriminatie centraal te stellen. Uitingen van leerlingen die in strijd zijn met deze basiswaarden worden door ons gecorrigeerd. We streven ernaar dat kinderen deze basiswaarden toepassen.

We doen dit door kinderen in de bovenbouw te leren wat de democratische rechtsstaat inhoudt.

Hiervoor gebruiken we het pakket De Derde Kamer. De kinderen leren de hoofdzaken van de Nederlandse staatsinrichting. In de praktijk wordt dit ook geleerd doordat kinderen van groep 7 en 8 om het jaar meedoen aan het jongerendebat in het gemeentehuis.

Verder leren we de kinderen aan welke bedreigingen de rechtsstaat blootstaat en wat de gevolgen voor de mensenrechten zijn als een staat niet volgens democratische principes wordt geleid.

7. Rol van de leerkracht

Op De Nieuwe Wiel leven en handelen de personeelsleden conform de basiswaarden en geven ze een goed voorbeeld met betrekking tot burgerschap en sociale integratie.

De leerkracht is op de hoogte van de doelen en verweeft deze in het onderwijsaanbod.

De leerkracht onderhoudt de contacten met de ouders en eventueel instanties in de schoolomgeving.

8. Verantwoording

Onze school legt verantwoording af door dit beleid te bespreken binnen de MR en de SR en door het beleid tweejaarlijks te agenderen en verbeterpunten op te nemen in de jaarplanning.

9. Aanbod en activiteiten gekoppeld aan de Kerndoelen (KD) Primair Onderwijs

De kerndoelen zijn gekoppeld aan de activiteiten en methodelessen die gedurende de gehele schoolloopbaan worden aangeboden en voldoen in meer en mindere mate aan de, door de Onderwijsraad, geformuleerde kerndoelen.

Kerndoelen Primair Onderwijs:

- de leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen (KD34)
- de leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht (KD35)
- de leerlingen leren de hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger (KD36)
- de leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen (KD37)
- de leerlingen leren de hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en leren om respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen (KD38)
- de leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu (KD39)

Leerlijn burgerschap en sociale integratie:

DEMOCRATIE

<i>A. Laten zien hoe democratie in Nederland werkt</i>	<i>1/2</i>	<i>3/4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
1. <u>Oplossen van conflicten:</u>						
a. Problemen benoemen en bespreekbaar maken, oplossingen aandragen.	x	x	x	x	x	x
b. Waarderen en respecteren van tegengestelde opvattingen en belangen.	x	x	x	x	x	x
c. Bijdragen aan een goed gespreksklimaat.	x	x	x	x	x	x
2. <u>(Spel)regels en afspraken:</u>						
a. In de klas, op school, thuis.	x	x	x	x	x	x
3. <u>Macht:</u>						
a. Meerderheid/minderheid, machtsmisbruik.						x
b. Rol van gezagsdragers (politie, justitie, leraren).						x
4. <u>Kritische meningsvorming:</u>						
a. Informatie verzamelen uit verschillende bronnen.		x	x	x	x	x
b. Volgen van actualiteit en media.	x	x	x	x	x	x

c. Eigen mening vormen.	x	x	x	x	x	x
<u>5. Discussiëren en debatteren:</u>						
a. Eigen mening verwoorden en onderbouwen met argumenten.	x	x	x	x	x	x
b. Luisteren naar andere opvattingen.	x	x	x	x	x	X
c. Reflecteren op eigen standpunt.		x	x	x	x	x

B. Democratische rechtstaat	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Leren over rechten en plichten van burgers in een democratie:</u>						
a. Grondwet: grondwettelijke vrijheden.						x
b. Kinderrechten.					x	x
c. Mensenrechten.					x	x
d. Rechten en plichten: in de klas, op school, thuis, in de samenleving.	x	x	x	x	x	x
e. Open samenleving, persvrijheid.						x
<u>2. Leren over politieke besluitvorming:</u>						
a. Verkiezingen, politieke partijen.				x	x	x
b. Regering, Eerste en Tweede Kamer, Prinsjesdag.				x	x	x
c. Gemeentelijk bestuur: gemeenteraad, wethouders. d. Europese Unie: Europese Commissie, Europees parlement.					x	X x

C. Democratische basiswaarden	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Vrijheid van meningsuiting.</u>	x	x	x	x	x	x
<u>2. Gelijkwaardigheid.</u>	x	x	x	x	x	X
<u>3. Verdraagzaamheid.</u>	x	x	x	x	x	x

PARTICIPATIE

A. Inspraak en samenwerken	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Leren over vormen van inspraak:</u>						
a. In de buurt (wijkvereniging).						x
b. In het dorp: gemeenteraad.					x	x
c. In de klas en op school; stem van de leerling	x	x	x	x	x	x
<u>2. Samenwerken en afspraken maken:</u>						
a. Groepswerk: taken verdelen, toebedeelde taken uitvoeren.	x	x	x	x	x	x
b. Met elkaar afspraken maken: in de klas, bij een activiteit.	x	x	x	x	x	x
c. Ruimte bieden voor de inbreng van anderen.	x	x	x	x	x	x
d. Samen besluiten nemen.	x	x	x	x	x	x
e. Vergaderen: vergadertechnieken, rollen in vergadering.				x	x	x
<u>3. Inspraak uitoefenen:</u>						
a. In de klas: kiezen van taakjes, opstellen van routines	x	x	x	x	x	x
b. Op school: stem van de leerling	x	x	x	x	x	x

B. Verantwoordelijkheid	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Meehelpen in klas en op school:</u>						
a. Klasgenoten helpen.	x	x	x	x	x	x
b. Zorg dragen voor een nette omgeving: klas opruimen, schoolplein opruimen.	x	x	x	x	x	x
<u>2. Solidariteit tonen:</u>						
a. Zieke leerlingen bijhouden.	x	x	x	x	x	x
b. Opkomen voor de veiligheid van anderen.	x	x	x	x	x	x
c. Leren over goede doelenorganisaties (bijv. Schoenmaatjes)	x	x	x	x	x	x

	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>3. Meehelpen, organiseren of initiëren van een activiteit:</u>						
a. Klas: organiseren van feest of uitje.						x
b. Goede doelenactie, sponsorloop, meedoen aan acties.	x	x	x	x	x	x
Activiteit in bejaardencentrum De Schutse	x					
Project over de groenvoorziening: het ophangen van vogelhuisjes, meedoen aan de natuur vogeltelling, zorgzaam zijn voor planten, bomen en dieren.		x				
Informatieles over plastic afval. Afval rondom de school opruimen. Jeugdjournaal, debateren over de stelling			x			
Jeugdjournaal, debateren over de stelling				x		
Schools on wheels (om het jaar) Deelname kranslegging 4-5 mei Derde kamer-project Jongerenraadsvergadering (om het jaar) Maatje jonger kind (project)					x	
Schools on wheels (om het jaar) Lessen Voorkom Lessen Halt Gastles veteraan Derde kamer-project Jongerenraadsvergadering (om het jaar) Schaatsen voor water						x

IDENTITEIT

A. Wie ben ik?	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Ontwikkelen van zelfbeeld:</u>						
a. Karaktereigenschappen, uiterlijk, hobby's etc.	x	x	x	x	x	x
b. Talenten, capaciteiten.	x	x	x	x	x	x
c. Eigen gedachten, gevoelens en verwachtingen kunnen uiten.	x	x	x	x	x	x
<u>2. Reflectie op eigen achtergrond:</u>						
a. Familie, stamboom, nationaliteit.			x		x	x
b. Culturele en religieuze achtergrond.			x	x	x	x

B. Religie/levensbeschouwing	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Geloof:</u>						
a. Bijbelverhalen	x	x	x	x	x	x
b. Vieringen	x	x	x	x	x	x
<u>2. Geestelijke stromingen:</u>						
a. Christendom	x	x	x	x	x	x
b. Islam, Jodendom, Boeddhisme, Hindoeïsme, Humanisme.				x	x	x
<u>3. Godsdienstvrijheid.</u>				x	x	x

C. Multiculturele samenleving	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Etnische groepen op school en in de samenleving.</u>						
a. Culturele gewoonten en feesten.	x	x	x	x	x	x
b. Vieren van culturele feesten.					x	x
<u>2. De multiculturele samenleving.</u>						
a. Ruimte voor culturele diversiteit.		x	x	x	x	x
b. Integratie, allochtonen, autochtonen, vluchtelingen					x	x
<u>3. Identiteit</u>						
a. Eigen identiteit: wat leerlingen bindt thuis, op school, in Nederland.	x	x	x	x	x	x
b. Nationale identiteit (nationale feestdagen en symbolen).	x	x	x	x	x	x

D. Respect voor diversiteit	1/2	3/4	5	6	7	8
<u>1. Waarden en normen</u>						
a. Hoe gaan we respectvol met elkaar om?	x	x	x	x	x	x
b. Rekening houden met een ander.	x	x	x	x	x	x
c. Verschillen en overeenkomsten tussen gedrag thuis, op straat en op school.	x	x	x	x	x	x
<u>2. Ik en de ander</u>						
a. Cultuurgebonden verschillen en overeenkomsten herkennen en begrijpen.	x	x	x	x	x	x
b. Kunnen inleven in (uitingen van) de ander. c. Een ander ruimte geven voor eigen opvattingen en gedrag.	x	x	x	x	x	X
d. Reflecteren op eigen opvattingen en gedrag.	x	x	x	x	x	X
e. Een ander aanspreken op ongewenst gedrag.	x	x	x	x	x	X
<u>3. Tolerantie</u>						
a. Respect, vooroordeel, stereotypen, uitsluiting, discriminatie.	x	x	x	x	x	X
b. Samenwerken met verschillende klasgenoten.	x	x	x	x	x	X
c. Actief verkennen van grenzen van eigen tolerantie.		x	x	x	x	x